

ПЕТО ПОГЛАВЉЕ

Последице

Други светски рат, као највећи сукоб у историји људске врсте, оставио је многобројне дубоке и неизбрисиве трагове. Циљ овог поглавља је да кроз понуђене изворе прикаже неке од последица рата – почев од броја рањених и убијених, преко присилних миграција становништва за време и после рата, до знакова политичких промена у већини земаља у овом региону.

Због ограниченог простора, неке ратне последице само су маргинално забележене, или чак нису ни поменуте. То је случај са променама етничке структуре становништва, ратним разарањима и послератном обновом, кажњавањем колабораната после рата, послератним политичким променама и с грађанским ратом у Грчкој.

Va. Ратни губици, жртве рата

V-1. Енвер Хоџа на мировној конференцији у Паризу о жртвама и материјалној штети у Албанији

Жртве нашег народа биле су веома велике. Од становништва које је бројало један милион убијено је 28.000, рањено је 12.600, а 10.000 политичких заробљеника затворено је у Италији и Немачкој; 35.000 је одведено на присилни рад; од 2.500 градова и села у Албанији 850 је разорено или савњено са земљом; све комуникације, све луке, рудници и електрична постројења уништени су; опљачкани су наша пољопривреда и стока, а читава наша национална економија је пропала. На другој страни, непријатељ је претрпео следеће губитке: убијено је, рањено или заробљено 53.639 Италијана и Немаца, а око 100 тенкова и оклопних кола је онеспособљено; 1.334 артиљеријска оружја и топова, 1.934 камиона и 2.855 машинки отето је и уништено, да не помињемо уништене или отете пушке, муницију и магацине.

O'Donnel, стр. 13

❓ Да ли је овај извор сасвим поуздан? Објасни свој став.

► Сл. 50. 17. новембар 1944.

Epopeja e Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare e Popullit Shqiptar, 1939–1944.

🔑 Ова слика Букуроша Сејдинија слави успомену и приказује ослобођење албанског главног града Тиране од стране партизана

Табеле

1. Број убијених у Југославији, према националности

Националност	Кочовић (1985)	Жерјавић (1989)
Срби	487.000	530.000
Црногорци	50.000	20.000
Хрвати	207.000	192.000
Муслимани	86.000	103.000
Словенци	32.000	42.000
Македонци	7.000	6.000
Остали	145.000	134.000
Укупно	1.014.000	1.027.000

Жерјавић, стр. 14, 57

 Прву процену броја жртава из Другог светског рата у Југославији дала је Комисија за репарације, коју је основала југословенска влада. Аутор те процене, студент математике (!) Владета Вучковић добио је рок од две недеље за израду и окончање тог тешког задатка, заједно са упутством да „број мора да буде изузетан и научно-статистички заснован.“ Његова процена *демографских губитака* (која је укључивала убијене у рату, пад наталитета услед рата и емиграције) био је 1,7

милиона, али у последњој редактури тај број носи наслов жртве, у значењу: убијени у рату. Горња табела заснива се на новијим проценама Богољуба Кочовића и Владимира Жерјавића (српски и хрватски аутор). Тачност ових бројки још се проверава. На пример, Словеначки институт за савремену историју ради на истраживачком пројекту који већ показује да је број словеначких жртава претерано низак. Аутори (Т. Томиншек, М. Шорн и Д. Дубаја) већ су идентификовали имена 87.000 жртава.

2. Грчки губици за време Другог светског рата

	Губици	Предратни бројеви	Губици у %
Људски губици			
Смрти (1940–1944)	475.000	7.335.000	6.5
Материјални губици			
Животиње за рад	855.000	2.005.000	42.6
Овце, свиње, живина	12.305.000	24.840.000	49.5
Шуме	5.000 км ²	19.180 км ²	25.0
Возила (путна, камиони, аутобуси)	11.300	17.200	65.7
Путни мостови (дужина преко 6 м)			90.0
Железница (локомотиве, вагони итд.)	6.080	6.502	93.5
Железнички мостови (преко 10 м)	96	96	100.0
Зграде	401.000	1.730.000	23.2
Трговачки бродови (до априла 1945)	434	583	74.5

„Αι θυσίαι της Ελλάδος στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο“,
 Министерство за реконструкцију, Атина 1946. (Istoria, том.16, стр. 63)

3. Грчки губици у трговачкој флоти за време Другог светског рата*

	Грчка флота 1.9.1939.		Грчки бродови изгубљени до 2.9.1945.		Губици у процентима	
		Гро тонажа		Гро тонажа		
Карго бродови	500	1.766.352				
Путнички бродови	55	49.995				
Океански бродови	1	16.690				
Разно	21	3.997				
Укупно	577	1.837.034	432	1.346.520	74.8 %	73.3 %
Бродови на једра и нафту	713	55.057	551	52.634	77.3 %	95.4 %
Укупно	1.290	1.892.091	983	1.399.154		

На почетку рата грчка трговачка флота била је девета по величини у свету, тако да је њен пуни ангажман на страни савезника од почетка рата (чак и пре 28. октобра 1940) био важан чинилац. Међу

свим морнарицама, грчка трговачка морнарица изгубила је највиши проценат своје гро тонаже: после ње долази Велика Британија са 54 одсто гро тонаже изгубљене током сукоба.

V-2. Швајцарски новинар о разарању Подгорице

Подгорица вам пружа слику ужаса! Та варош која је прије рата била напредна и лијепа, са 15.000 становника, бомбардована педесет и два пута од англо-америчких авиона, формално је уништена. Изненађени угледате понеког ријетког становника како се провлачи кроз рушевине, већина их је у дроњцима, без обуће, без освјетљења, и скоро без хране, станују у рушевинама. Са ужасом се мора помислити како ће ти јадници зиму провести.

Селхановић, стр. 14

Високи функционер Секретаријата Лиге међународног Црвеног крста у Женеви Ф. Ј. Роајон, који је одмах након рата посетио Подгорицу, писао је како је Подгорица изгледала тада. У листу „Ла Трибуне де Геневи“ (11. октобра 1945) Роајон је објавио чланак „Црна Гора – мала држава ојађена ратом“.

* Податке прикупио Христос Е. Нтоуниас.

У6. Миграције за време и после рата

Табела 4. Избеглице у Црној Гори 1941–1945.

СРЕЗ	УКУПНО	МУШКИХ	ЖЕНСКИХ
Андријевачки	3.319	1.429	1.890
Барски	253	113	140
Бјелопољски	495	221	274
Которски	1.343	602	741
Даниловградски	2.129	949	1.180
Дурмиторски	876	404	472
Берански	2.515	1.200	1.315
Колашински	962	543	419
Никшићки	2.099	980	1.119
Пљеваљски	1.292	584	708
Подгорички	3.434	1.635	1.799
Цетињски	1.899	925	974
ТОТАЛ:	20.616	9.585	11.031

Радоица Лубурић, стр.74.

V–3. Фрагмент из извештаја федералног службеника министарства унутрашњих послова Немачке, упућеног челнику цивилне администрације Доње Штајерске, од 30. маја 1941. о масовним пресељењима Словенаца⁶⁸

Најтежи процес који се мора решити у Доњој Штајерској састоји се у томе да се доњоштајерско национално тело очисти од страног словенског елемента који не може да се подвргне процесу германизације. Ако поновна германизација Доње Штајерске уопште има изгледа да успе, и ако овај југоисточни крај треба да постане поуздана граница спрема увек бурног Балкана, онда локално становништво мора да буде ослобођено од сваког састојка који омета германизацију било у погледу расе или у погледу понашања. Задатак Штајерске патриотске асоцијације може да успе само ако је терен адекватно очишћен. Зато се планира депортација (пресељење) становништва, која ће бити изведена у четири фазе,

и то на начин који се показао као успешан у сличним активностима на другим поново задобијеним територијама Рајха (посебно на Истоку).

Историјске претпоставке ових мера више су него очигледне. Јасан поглед на стварне потребе мора да остави по страни све сувише хумане емоције које су такође својствене немачкој природи; то је потребно посебно ако се узму у обзир немилосрдне деструктивне конфронтације којима је немачка националност била изложена овде, у Доњој Штајерској, од стране оних који сада треба да оду.

Депортације у Србију и делимично у Хрватску биће изведене возовима са по око 1.000 лица. Почетак и трајање акције (у овом тренутку планирају се један или два воза дневно) још нису одређени.

Ferenc, стр. 43

 Шта је циљ планиране депортације (пресељења) становништва? Шта су биле последице овог плана?

⁶⁸ Немачка је, између два светска рата, сматрала словеначку територију немачком и после окупације хтела је да је формално припоји Немачкој, као јужну границу Рајха. Требало је да се то одигра у року од шест месеци (до краја 1941). Требало је да Словенци буду депортовани или германизовани, и да земља буде насељена Немцима.

V-4. Извештај високог представника за Љубљанску провинцију, од 24. августа 1942, о програму активности у региону

У вези с поверљивим документом бр. 1362/2, датираним 16. августа, узимам слободу да дам скицу програма активности које намеравам да спроведем у овој провинцији. [...]

1. Проблем словеначког становништва може да се реши на три начина:

- а. његовим уништењем
- б. његовом депортацијом
- в. уклањањем опозиционих елемената, које би се могло спровести остваривањем тешке, мада праведне политике хомогенизације, са циљем постављања темеља за корисну и праведну кооперацију. То би нам дало могућност за асимилацију, коју је могућно постићи само током времена. Зато морамо да одлучимо који пут хоћемо да изаберемо.

2. За масовне депортације становништва мораћемо да користимо унапред припремљене програме и они ће морати да буду спроведени унутар читаве провинције. Било би боље организовати радне логоре уместо интернирских логора у којима људи ништа не раде, него само доконо седе.

3. За сврху замењивања словеначког становништва Италијанима мора се утврдити следеће:

- а. куда ће словеначко становништво бити пресељено;
- б. где ће се наћи одговарајуће италијанско становништво, у којем случају треба имати у виду да су људи из северних и централних области најпогоднији за насељавање на словеначким територијама;
- в. ако област дуж границе треба да буде потпуно италијанизована, треба одредити њену ширину (20 до 30 км);
- г. ако целокупно словеначко становништво треба да буде пресељено, процес треба да почне у областима дуж границе, где Словенци живе под Италијом.

Моје је мишљење да би потпуно, па чак и делимично пресељење словеначког становништва тешко било могућно током рата.

Ferenc, стр. 73–74

Док је италијанска „мека“ окупација била неуспешна, војне и цивилне власти су, следећи Мусолинијеве инструкције, предузеле исте мере као и Немци у њиховој окупационој зони: стрељање талаца и масовне егзекуције ухваћених партизана, илегалних активиста Освободилне фронте, становника места осумњичених за везу са ослободилачким покретом, али и потпуно невиних људи. (У укупном периоду италијанске окупације Љубљанске провинције, италијанске оружане снаге стрељале су најмање 416 појединаца и 238 група са 1.153 лица, у укупном броју 1.569 лица, не узимајући у обзир оне које је осудио војни суд у Љубљани, као ни масовне депортације). Крајњи циљ био је да се словеначка национална територија „очисти“ и припреми за насељавање италијанским становништвом после рата.

Шта су сличности а шта разлике између немачког и италијанског плана (упореди овај извор с претходним)?

► Сл. 51. Избеглице из Босне у Србији, 1941.

Милошевић, *Избеглице и пресељеници*, стр 246

Више од 400.000 српских избеглица са свих територија Југославије нашло је уточиште на територији окупиране Србије.

V–5. Прогон немачке мањине у Румунији после рата

1. Интернацији подлежу сви мушкарци између 17 и 45 година.
2. Такође и све жене између 18 и 30 година.
3. Нема изузетака из горепомнутих категорија, изузев ако је реч о женама са децом млађом од годину дана и људима који пате од болести која их онеспособљава да раде. [...]
6. Сви они који подлежу правилима о интернацији морају бити испоручени респективном Жандармеријском пуку који ће их довести до места за окупљање, које су претходно одредили полиција и жандармеријске власти; треба напоменути да та места за окупљање морају бити лоцирана поред железничке станице.
7. Храна за оне који су подложни интернацији мора, до места окупљања, бити обезбеђена од стране њих самих; од тог момента надаље, храну ће им обезбедити румунске власти (жандарми и полиција) за два

V–6. Лична белешка британског премијера Винстона Черчила, адресирана на британског министра спољних послова, у вези с депортацијом румунских грађана немачког порекла у Русију (19. јануар 1945)

Лична белешка Премијера
Улица Даунинг 10
Вајтхол
19. I 1945.

Серијски бр. М 91/5

МИНИСТРУ СПОЉНИХ ПОСЛОВА

Чини ми се да заузимамо веома активан став против депортовања Аустријанаца, Саксонаца и других немачких или квазинемачких елемената из Румуније у Русију у сврху обављања различитих радова. Ако се узме у обзир све што је Русија пропатила, као и планирани напади Румуније на Русију, огромна војска коју Русија у овом тренутку користи на

до шест дана, за које време морају да добију бар један топао оброк дневно.

Deportarea etnicilor germani din România în Uniunea Sovietică (1945), стр. 38–39

Окупација Румуније од стране Црвене армије водила је прогону немачке мањине у Румунији. Многи етнички Немци депортовани су у СССР. Овај документ бр. 32.475–S, који је издао генерални директор полиције, садржи спецификацију у вези с интернацијом етничких Немаца (3. јануар 1945).

Да ли је совјетска окупација донела Румунији слободу и демократију? Да ли сматраш да је нормално депортовати људе само на основу њиховог етничког порекла? Да ли су они који су били депортовани били и криви? Да ли се ико занимао да раздвоји криве, које треба казнити, од осталих? Да ли ти је познат иједан други пример „колективне кривице“ из историје 20 века?

фронту, као и ужасни услови у којима живе људи у многим деловима Европе, не разумем зашто се говори да Русија греша што захтева сто до сто педесет хиљада људи те категорије, који ће тамо радити под земљом. Морамо такође да запамтимо да смо обећали да ћемо судбину Румуније оставити у рукама Руса. С обзиром на све што се догодило, не могу да сматрам погрешним што Руси узимају Румуне, ма ког порекла они били, да раде за њих у њиховим рудницима.

Deportarea etnicilor germani din România în Uniunea Sovietică (1945), стр. 31

Окарактериши с моралне тачке гледишта став Винстона Черчила. Да ли тај став поштује људска права која промовишу Уједињене нације?

► Сл. 52. Повратак словеначких домобрана у јуну 1945.

Словеначка Домовинска гарда основана је септембра 1943. у Љубљани, како би се борила против Освободилне фронте. Организовали су је Немци и њени чланови били су већином католици и антикомунисти. Немци, који нису веровали Домовинској гарди, захтевали су да њени чланови потврде своју лојалност јавном заклетвом, која ће бити положена на свечаности на дан Хитлеровог рођендана (20. април 1944). На крају рата, чланови Домовинске гарде су, заједно са немачком војском, одступили у Аустрију, где су их Британци разоружали као немачке колаборационисте. Јуна 1945. Британци су их вратили натраг у Словенију. Између 7.000 и 11.000 људи убијено је на неколико локација у Словенији. Ти масакри су до 1975. били тајна за словеначку јавност. У осамдесетим годинама интелектуалци су почели отворено да расправљају о масовним убиствима, одговорности за њих и њиховим мучним последицама. После првих демократских избора 1990, на Кочевском рогу, где се налази највећа масовна гробница, одржана је церемонија помирења.

Вв. Промене политичког система

В-7. Черчилова понуда за споразум о „процентима“⁶⁹

Румунија	Русија	90%	
	Остали	10%	
Грчка	Велика Брит.	90%	
	Остали	10%	
Југославија		50/50	
Мађарска		50/50	
Бугарска	Русија	75%	90%
	Остали	25%	10%

България – своенравният съюзник на Третия райх,
Софија 1992, стр. 96

► Сл. 53. Атињани славе долазак британске војске после ослобођења

Istoria, том 16, стр. 101

⁶⁹ Поднесено Стаљину 9. октобра 1944.

 Може се видети како британска и америчка застава висе одмах поред грчке, заједно са симболима ЕАМ-а и Комунистичке партије (ККЕ).

V–8. Јачање власти Народноослободилачког покрета у Босни и Херцеговини

Предлог одлуке о оснивању Антифашистичког већа народног ослобођења Босне и Херцеговине као највише законодавне и извршне власти федералне јединице БиХ

1. јул 1944.

Члан 1.

Позивајући се на слободно изражену вољу народа у Босни и Херцеговини⁷⁰ и у складу са одлукама донетим на Другом заседању Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије у Јајцу 29. и 30. новембра 1943, Антифашистичко веће народног ослобођења Босне и Херцеговине проглашава себе највишим органом државног ауторитета у Босни и Херцеговини, као равноправне федералне јединице у Демократској Федеративној Југославији.

Згоњанин и др. (ур.), стр. 399

 Током 1944. партизанске трупе консолидовале су свој ауторитет у целој Југославији, укључујући и Босну и Херцеговину. У одлукама Антифашистичког већа народног ослобођења Босне и Херцеговине можемо видети како се систематски радило да се оствари комунистички монопол власти после рата.

 Коментариши чињеницу да извор помиње „слободно изражену вољу народа“ иако у Босни и Херцеговини нису спроведени демократски избори. Постоји ли сличан пример у твојој земљи?

V–9. Маја 1945. Јосип Хорват, новинар и историчар, посматра одлазак усташа и долазак партизана у Загреб

8. – Прошетао кроз Тушканац. Путем сам се смијао као дијете – четири године и мјесец дана ниси онуда смио пролазити. На тој ситници осјетио сам да је дошла слобода, да улазимо у нов живот. Тако је чудно код срца, мозгом човјек не капира да је нестало страха. [...]

9. – Градом још пролазиridoшла војска, сва раздерана, али сјајно наоружана, прави борци. [...] *A propos* подерани и замазани борци: колика су лаж сликарске композиције ратних сцена – ратници су увијек на њима чисти, дотјерани, почешљани и избријани – то више није ни идеализирање, ни стилизирање – пушта глупавост.

14. – Лоше спавао због силне врућине. Био у маме и на шетњи. Позвали ме у ХИБЗ (*Хрватски издавачки библиографски завод*) испунити особне податке. Тамо је расположење углавном нујно. У ХИБЗ-у је постављен као комесар неки учитељ, који у ствари нема појма. С Фрициком се вратио кући, гдје је дошло до пар часака панике, јер су некакви униформирани људи одвели Цигу; али инцидент се свршио сретно, пуштен је након пола сата. Једино је страдао неки његов сандук с финим алатом.

Јосип Хорват, *Преживјети у Загребу*, стр. 229–331

 Шта мислиш о акцијама нове, партизанске власти, какве су описане горе? Да ли је по твом мишљењу Хорват аутоцензурисао свој дневник?

⁷⁰ У то време у Босни и Херцеговини нису спроведени демократски избори.

► **Сл. 54. Партизани улазе у Загреб
8. маја 1945.**

Музеј града Загреб

❓ Опиши фотографију: да ли је очигледно да фотографија показује историјски догађај? Зашто је главни загребачки трг празан?

► **Сл. 55. Митинг на Тргу бана Јелачића,
маја 1945, пошто су партизани преузели
власт**

Галерија Државног архива, Загреб

❓ Зашто је главни градски трг био препун људи неколико дана пошто су партизани ушли у Загреб? Шта су били могући мотиви њиховог доласка на митинг који су организовале нове власти?

**V–10. Фрагмент из извештаја о састанку
Бугарске радничке партије (комуниста),
на којем је расправљано о пресудама
изреченим члановима бившег режима**

20. јануар 1945.

Дневни ред: Размена идеја и мишљења о пресудама у два процеса. [...]

Министар Минчо Најчев: Другови народни тужиоци раде на потпуно погрешан начин. Они траже најтежи злочин, а онда у односу на њега остале злочине степенују као лакше. Они хоће смртну казну само за оне најкривље, а за остале (који нису толико криви у поређењу с претходнима) хоће лакше пресуде. Они не траже доказе који би били довољни да се докаже да постоји озбиљан злочин који мора бити кажњен смртном казном, него траже оне друге, који су начинили теже злочине.

Георгиј Чанков: Наши тужиоци не поступају на начин на који то чине људи којима је стало да посеку ту камарилу, него као људи који стоје по страни од свеколике борбе коју воде Бугари, и само мере кривицу. Наши тужиоци не поступају као људи који траже макар и најмање доказе којима би се утврдило да су ти криминалци криви...

Трајчо Костов: Никако не можемо да се сложимо с начином поступања наших другова тужилаца. Ја предлажем: за регенте – смртна казна, за сву тројицу... За саветнике – Севова и другу четворицу – смртна казна... За први кабинет Филова – јасно је – смрт. [...]

За други кабинет Филова: исто. [...]

Спровести.

*Хрестоматия по Историја на Българија 1944–1948,
Софија 1992, стр. 484–485*

❓ На који се начин доносе пресуде – на основу стварне кривице, или на основу неког другог мерила? Јесу ли политички вођи надлежни да доносе такве одлуке, или то треба да чине релевантне судске институције?

V–11. и V–12. Изводи из извештаја министра правде др Минча Најчева Националном комитету Отаџбинског фронта о броју људи којима је Народни суд Бугарске изрекао пресуду

[...] Од 23. децембра 1944. до 31. марта 1945. Народни суд судио је у 145 случајева са 10.907 оптужених. Они су осуђени следећим казнама: 2.680 – осуђено на смрт; 1.921 – доживотна казна; 1.376 – 19–20 година затвора; 962 – 15 година затвора; 727 – 10 година; осталих 3.241 – мање од 10 година. Имовина готово свих осуђеника конфискована је.

Манов, стр. 21

Британски меморандум у вези са суђењима и извршењем пресуда против такозваних ратних злочинаца у ослобођеним и сателитским земљама

Британска амбасада у Вашингтону, 31. март 1945.

[...] 2. Иако су лица која су кажњена смртном казном у недавним процесима у Бугарској сврстана у „ратне злочинце“, очигледно је на основу оптужница и других околности у вези са суђењима да су та суђења у ствари политичког карактера. У ову сврху донесен је специјални *ex post facto* закон. Користи се прилика да се уклоне многи политичари који су непријатељски расположени према онима који су сада на власти.

3. Таква чистка, мада је изведена делимично, лако ће узроковати вакуум у политичком животу земље, омогућавајући тако одређеној једнопартијској влади да преузме власт и установи диктатуру.

България – своенравният съюзник на Третия райх, Софија 1992, стр. 222–223

? Ако знаш да број осуђених на смрт у нирнбершким процесима износи неколико десетина, а да је број осуђених у Јапану чак и мањи, како објашњаваш велики број смртних пресуда које је донео Народни суд у Бугарској? Како је Британска амбасада у Вашингтону коментарисала ова суђења?

► Сл. 56. Топао дочек македонских војника и политичких и државних вођа у ослобођеном Скопљу (13. новембар 1944)

V–13. Фрагмент који описује инвазију Црвене армије на Бугарску и преузимање власти од стране Отаџбинског фронта

Четири и по деценије је 9. септембар 1944. слављен као „антифашистички народни устанак“ и „социјалистичка револуција“. У ствари, био је то *coup d'etat* уз помоћ друге земље, чија је војска ушла у Бугарску пошто нам је објавила рат. У Бугарској ни метак није испаљен против Стаљинове Црвене армије. Напротив, она је поздрављена добродошлицом, као наш ослободитељ... Герилци су тријумфално почели да излазе из шума, да силазе у градове и села, машући црвеним заставама и извикујући пароле: СМРТ ФАШИЗМУ, СЛОБОДА НАРОДУ! Најчешће коришћена реч тих дана била је СМРТ!

[...] Није било никаквог устанка, јер је влада Отаџбинског фронта узела власт без крвопролића. Али, управо су они, нови људи на власти, почели да проливају крв. Од првог дана своје владавине. Све се то одиграло уз прећутну сагласност „братушки – браће“ (Руса).

Манов, стр. 11–12

? Како овај аутор гледа на промену режима? Која је улога Црвене армије у овом догађају, на једној страни, и партизана и Отаџбинског фронта, на другој? Како победници то представљају?

► Сл. 57. Београђани поздрављају бугарску војску

🔑 „Нека живи братска бугарска војска“ – тако су Београђани поздравили своје суседе. До септембра 1944. Бугарска је била савезник Централних сила и под окупацијом је држала значајне делове Србије и Македоније. После тога приступила је антихитлеровској коалицији и заједно са југословенским партизанима и деловима 3. украјинског фронта борила се на југословенској, мађарској и аустријској територији.

❓ Општа питања за потпоглавље Vв

Какве су се политичке промене одиграле у твојој земљи после Другог светског рата? Да ли су се икакве друге велике политичке промене одиграле у деценијама које су уследиле и из ког разлога? Упореди своју земљу са суседним земљама.